

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ ΕΝ ΤΩ ΓΡΑΦΕΙΩ ΤΗΣ

καίου αὐτοῦ στηριζόμενον βασιλεία Χάκον, ὅστις δυνάμει τῆς «βασιλικῆς ιδέας» νὰ συναγάγῃ τὸ νορβηγικὸν ἔθνος εἰς ἓν, ἐμμένει ἀμετάτρεπτος ἐν τῇ ἑαυτοῦ πορείᾳ — τοῦτον, λέγω, ἀντιθέσας εἰς τὸν πάντοτε πρὸς ἑαυτὸν δυσπιστοῦντα δοῦκα Σκοῦλεν, διέγραψε δύο μεθ' ὑψίστης ψυχολογικῆς λεπτότητος ἐπεξεργασμένας εἰκόνας, αἱ ὁποῖαι, διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας ἀντιθέσεώς των, ἀκαταμάχητον ἐμποιοῦσι ποιητικὸν θέλητρον. Ἀλλὰ καὶ τὰ δευτερεύοντα τοῦ δράματος πρόσωπα, προσφυῶς διαγεγραμμένα, συνεισφέρουσι τὸ καλὸν ἑαυτὰ πρὸς τὴν τελείωσιν τῆς πρὸ ἡμῶν ἐξελισσομένης μεγαλοπρεποῦς εἰκόνης.

Ἦδη ὅμως πρὶν ἢ δημοσιεῖσθαι τὸ δράμα τοῦτο εἶχεν εἰσέλθει ὁ Ἴβсен διὰ τῆς «Κωμωδίας τοῦ Ἐρωτος» εἰς νέαν χώραν, τὴν τοῦ φιλοσοφούντος σατυρικοῦ δράματος, ἐν ᾧ ἡ μεγαλοφυΐα του φαίνεται τὰ μάλιστα ἡδέως διατρέχουσα, καὶ ἐν ᾧ μετὰ δηκτικῶν σκωμμάτων, συγχρόνως ὁμως μετὰ τῆς βαθυτάτης σπουδαιότητος ἐλέγχει τὰ

κοινωνικὰ ζητήματα τοῦ ἐνεστώτος. Τὴν κεντρικὴν ιδέαν τοῦ δράματος τούτου ἀποτελεῖ ὁ θεσμὸς τοῦ συνοικισίου ἀπὸ τοῦ ὁποίου, καθὼς συνάπτεται σήμερον, ἐλλεῖπει ἡ ἐλευθερία, ὁ ἔρως καὶ ἡ εὐτυχία. Ἀμειλίκτως δὲ καυτηριάζει ὁ Ἴβсен ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτοῦ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ὑποχρεωτικὴν προσποίησιν ἀγαθῶν ἄλλως ἀνθρώπων, οἵτινες, ὑποκύψαντες ἀπαξ εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ κατ' ἔθος γάμου, ὑποκρίνονται κατόπιν εὐτυχίαν, ἣν ἀπέβαλον ἤδη καλὴ ἦν στιγμὴν ἐπώλουν τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν εἰς τὸ συμφέρον.

«Ψεύδονται κατ' ἑαυτῶν καὶ ψεύδονται πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους» τὸ δὲ ψεῦδος αὐτῶν περιφέρεται ἀνὰ τὰς ὁδοὺς, χωρὶς τις νὰ τὸ μέμφεται. Εἶνε ναυαγοί, καὶ ὅμως φαίνονται πρὸς ἑαυτοὺς ὡς Κροῖσοι ἐν τῇ εὐτυχίᾳ. Ἐξώρισαν ἑαυτοὺς τοῦ Παραδείσου — ἐβυθίσθησαν μέχρι τῶν ὠτων ἐν τῷ τοῦ θειarioῦ τῆς Κολάσεως, καὶ ὁμως ἕκαστος ἀσμένως αὐτοκαλεῖται ἱππότης τῆς Ἐδὲμ καὶ δὲν ἀφίνει τὸ μειδιάματ' αὐτοῦ ἀπὸ τὰ χεῖλη.

Ο ΓΕΡΩΝ ΜΟΥΣΙΚΟΣ

Προβάλλει ὁμως ἐπερχόμενος ὁ Βεελζεβούλ, μὲ κέρατα, μὲ ἵππειον ποδά, γλευστικῶς ὀρυόμενος; Τότε καθεῖς ὠθεῖ τὸν πλησίον διὰ τοῦ ἀγκῶνος: «Ε, σύ! Ἀποκαλύψου! Διότι, βλέπεις ἐκεῖ; Ἐρχεται ὁ Κύριος».

Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀνέγκουσιν ἐκ τῶν προγενεστέρων καὶ τὰ δύο σπουδαιότατα αὐτοῦ ἔργα: «Brand» καὶ «Per Gynt», ἔξοχα τόσον διὰ τὴν ἀφθονίαν ἀδρῶν νοημάτων, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀριστοτεχνικὴν τοῦ εἶδους χρῆσιν. Ἀμρότερα ταῦτα εἰνε γεγραμμένα εἰς ἐξαιρέτους ἀρμονικούς καὶ χαρακτηριστικούς στίχους. Τούναντίον πεζὰ εἰνε: «Ὁ Σύνδεσμος τῶν Νεανιῶν» καὶ «Τὰ στηρίγματα τῆς Κοινωνίας». Διὰ τῶν ἔργων τούτων ὁ ποιητὴς τρέπεται ἐναντίον τῶν συγχρόνων καὶ τῶν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ κακῶς κειμένων, καταστηλιτευῶν πανταχοῦ ἐνθα εὐρίσκει τὴν κενότητα καὶ τὸ ψεῦδος μετ' ἀγανακτήσεως, αἰ ἰσχυραὶ τῆς ὁποίας ἐκρήξεις, χωρὶς νὰ στεροῦνται ποτε τοῦ κωμικοῦ ἤθους, βλάπτουσιν ἐνίοτε τὴν καθαρῶς ποιητικὴν ἐντύπωσιν.

Ὁ Ἰδσεν τὸ ποιητικὸν αὐτοῦ στάδιον τὸ ἐνεκαίνισε διὰ τῆς καλλιιεργείας τοῦ κατ' ἰδέαν καλοῦ ἐν τῇ τέχνῃ. Προϊόντος ὁμως τοῦ χρόνου συνεδέθη τόσον στενῶς πρὸς τὴν πραγματικότητα, ὥστε τὰ νεώτερά του ἔργα ἀντιπροσωπεύουσιν ἀποκλειστικῶς μόνον τὴν κατὰ φύσιν ἀλήθειαν. Καταπλήττει ἐν τοῖς δράμασιν αὐτοῦ τὸ ἀπλοῦν καὶ ὁμοιόληθες καὶ φυσικὸν πάντων τῶν στοιχείων. Οἱ ἥρωές του εἰνε συνήθως ἱερεῖς, ἐπαρχιακοὶ σύμβουλοι, γυναῖκες οἰκονόμοι, χωρικοὶ καὶ ἀγρόται, περιωρισμένον διαχόντες βίον καὶ λαλοῦντες ἕκαστος τὴν γλῶσσαν τῆς εἰς ἣν ἀνήκει τάξεως, χωρὶς νὰ σκοτίζεται πολὺ περὶ τοῦ δημοσίου. Φαίνονται μάλιστα ὅτι λησμονοῦσι τὴν παρυσίαν τῶν θεατῶν καὶ δὲν σκέπτονται νὰ κατασκευάσων λέξεις, δι' ὧν νὰ τοὺς θαμβώσων ἢ νὰ τοὺς κινήσων εἰς γέλωτα. Ἀπὸ τῶν σκηνῶν τοῦ Νορβηγικοῦ δραματογράφου ἑλλείπει πᾶν τὸ ἐπιπλαστον καὶ ἐψιμνυθωμένον. Ἡ ἐξοχωτέρα κατὰ τὸ πάθος δραματικὴ πρᾶξις συνεξελίσσεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν σας οἷονε συνυφασμένη μετὰ τῶν στερεοτύπων βιωτικῶν μικρολογημάτων. Ὅση δὴποτε καὶ ἂν εἴνε ἡ ἐξ αὐτῆς συγκίνησις ἢ τὸ ἐνδιαφέρον, ἡ πορεία τῆς οὐδόλως ἐμποδίζει τὰ δρῶντα πρόσωπα νὰ πῶσι τὸ τέιον, ἢ νὰ καθίσωσιν εἰς δεῖπνον ἐπιστάσης τῆς τεταγμένης ὥρας.

Ἐν τῷ «Οἶκῳ τῆς Κούκλας» νεαρὰ μήτηρ ἡ Νῶρα εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιον φορτωμένη μὲ ψουινῖδια, ἀροῦ εἰνε παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων. Μετ' ὀλίγον τὴν βλέπετε νὰ παίξῃ μὲ τὰ τέκνα τῆς, νὰ κρύπτεται ὑπὸ τὴν τράπεζαν, νὰ γελά, νὰ τραγοῦδῃ, ὡς ἂν ἦτο ἀληθὴς μήτηρ, μόνη μετὰ τῶν τέκνων τῆς ἐντὸς τοῦ κλειστοῦ οἴκου, οὐδόλως ὀροντίζουσα περὶ τῶν ἐκατοντάδων θεατῶν, οἱ ὅποιοι τὴν βλέπουν. Καὶ ὁμως ἡ τόσον

ἀνυπόπτος καὶ χαριεστάτη αὕτη κορασίς μᾶλλον ἢ γυνὴ χωρεῖ πρὸς τραγικώτατον τέλος: Εἰς τὸν σύζυγόν τῆς ἐπεδόθη ἐπιστολή, ἡ ὁποία μέλλει ν' ἀνοιχθῇ μετὰ τόσας ὥρας, καὶ τῆς ὁποίας τὸ ἀποτέλεσμα εἰνε ἀναποφεύκτως καταστρεπτικόν. Ἐκίνησε πάντα λίθον νὰ τὸ ἀποτρέψῃ, πλὴν εἰς μάτην. Καὶ δὲν τῇ μένει λοιπὸν ἄλλο, εἰ μὴ ν' ἀποθάνῃ ἅμα τῇ παρελεύσει τῆς προθεσμίας. «Νὰ μὴ τὸν ἐπανίδῃ ποτὲ πλέον, τὸν σύζυγόν τῆς, ποτέ, ποτέ, ποτέ! Καὶ τὰ παιδάκια τῆς, νὰ μὴ τὰ ἐπανίδῃ ποτὲ πλέον, καὶ αὐτὰ ποτέ! Ἀχ! αὐτὸ τὸ χιονόφυγρο νερό, τὸ μαῦρο! ὦ, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα... αὐτὸ τὸ πρᾶγμα δίχως βυθόν... Ἀχ! ἂν παρήρχετο μόνον!...»

Ἄλλ' ὁρεῖται νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν χορὸν ἡ Νῶρα, νὰ χορεύσῃ μίαν ταραντέλλαν. Καὶ τὴν χορεύει μεθ' ὀπόσης ἀπελπιστικῆς εὐθυμίας, ὡς ἄνθρωπος μέλλων ὁσονούπω ν' ἀποθάνῃ!... Παρατηρεῖ τὸ ὀρολόγιόν τῆς—εἰνε πέντε μετὰ μεσημβρίας. Μέχρι τοῦ μεσονυκτίου ἑπτὰ ὥραι ἀκόμη. Ἐπειτα, ἀκόμη εἰκοσιτέσσαρες μέχρι τοῦ προσεχοῦς μεσονυκτίου... «Εἰκοσιτέσσαρες καὶ ἑπτὰ! ἔχω τριᾶκοντα καὶ μίαν ὥραν νὰ ζήσω!»

Ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν καλεῖ ὁ σύζυγός τῆς, ὅστις δὲν πρέπει νὰ ὑποπτευθῇ τίποτε.

«Μὰ τί γίνεται λοιπὸν τὸ κορυδαλάκι; — Νὰ το!» ἀποκρίνεται ἐκείνη πίπτουσα εἰς τὰς ἀγκάλας του, ὅλη μειδίαμα!...

Οὕτω κλείουσιν αἱ σκηναὶ τῶν δραμάτων τοῦ Ἰδσεν: Ἡ φοικιάσις, ἡ ἀγωνία, ἡ κατάπληξις ἐν μέσῳ κοινῶν πραγμάτων—ἰδοὺ κυρίως ἡ ἐντύπωσις, ἣν παράγει τὸ θέατρόν του. Καὶ ἐν τούτῳ κεῖται ἡ ἀπαράμιλλος τοῦ Νορβηγικοῦ πρωτοτυπία.

Ὡς πρὸς τὴν διασκευὴν τῶν σκηνῶν αὕτη οὐδέποτε παριστᾷ ἐπιβλητικὰς σκηνογραφίας. Κοιναὶ οἰκίαι, ἐν αἷς λειτουργεῖ ἀπροσκόπτως ὁ φυσικός τῆς χώρας βίος, ἀληθῆ ἐσωτερικὸν τῆς ζωγραφικῆς τῶν Κάτω Χωρῶν—ἰδοὺ αἱ σκηναὶ του. Ζωγραφῶν αὐτὸς ὅ,τι βλέπει κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Ματούς, ἀνεβίβασεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς εἰκόνας ἐφαμιλλοὺς πρὸς τὰς τῶν παλαιῶν διδασκάλων τῆς Φλαμανδίας.

Ὅ,τι ὁμως βλέπει ὁ Ἰδσεν τὸ βλέπει πολὺ διαφύως τῶν σημερινῶν δραματογράφων. Ὡς ἄλλος Σαικσπῆρος ἐτάζει τὴν ζῶν ἄρ' ὑψηλῆς περιωπῆς καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἐξέλιξιν ἀπὸ τοῦ λίκνου μέχρι τοῦ φερέτρου, τοῦθ' ὅπερ ἐπενδύει τὰ δράματά του μὲ πολὺν φιλοσοφικὸν χαρακτῆρα. Οὐδεὶς διεισέδυσεν εἰς τοὺς νεφρούς καὶ τὴν καρδίαν τῆς ἀνθρωπότητος τόσον βαθύως ἀπὸ πολλοῦ, ἀπὸ λίαν πολλοῦ χρόνου. Πόσον εἰνε βαρυσήμαντοι αἱ ἐξῆς λέξεις, καὶ σχεδὸν πάντοτε πικραὶ: «Ὁ συγχρωτισμὸς πρὸς τὴν μεγάλην σου ψυχὴν ἐξευγενίζει (λέγει τις ἐν τῷ Ῥόσμερσχόλμ) καὶ κατὰ συνέπειαν ρονεῖ τὴν εὐτυ-

χίαν». — «Ὁ Πέτρος Μόντεσγαρδ, λέγει ἄλλος τις, δύναται πᾶν ὅ,τι βούλεται... Καὶ τοῦτο, διότι ὁ Πέτρος Μόντεσγαρδ οὐδέποτε βούλεται πλέον ἀπὸ ὅ,τι δύναται. Ὁ Πέτρος Μόντεσγαρδ εἶνε ἱκανὸς νὰ ζήσῃ ἄνευ τινὸς ἰδανικοῦ, καὶ ἐν τούτῳ κεῖται ὅλον τὸ μυστήριον τῆς νίκης, ἐν τούτῳ ὁ κολοφὼν τῆς σοφίας εἰς τὸν κόσμον τοῦτον!»

Τοιοῦτοτρόπως προάγει τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ ὁ Ἰβσεν ἀποκαλύπτων διὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ νέας ἀρχὰς τῆς περὶ τὰ ἀνθρώπινα φιλοσοφίας, ἐφ' ἡμίλλος τοῦ Σαίξπηρ ὡς πρὸς τοῦτο. Ἡ τελευταία λέξις τῆς φιλοσοφίας ταύτης εἶνε: Μὴ παῦε δρῶν ἀπελευθερώσου τῶν προλήψεων ἀγωνίζου, καὶ πρὸ πάντων πράττε συμφῶνως πρὸς τὰς πεποιθήσεις σου. Δὲν ὑπάρχει ἀληθῶς θανάσιμον ἀμάρτημα εἰμὴ μόνον ἐν, τὸ ψεῦδος. Τὸ δὲ μάλιστα θανάσιμον ἀμάρτημα εἶνε τὸ ψεῦδος, ὅπερ ψεύδεται τις πρὸς αὐτὸν τὸν ἑαυτὸν του.

Καὶ ταῦτα κηρύττει ὁ ποιητὴς οὐχὶ ἐπαναστατῶν κατὰ τῶν ἀρχῶν τῆς ἠθικῆς, οὐδὲ συγχωρῶν εἰς τὰ πάθη τὴν ἀξίωσιν τοῦ νὰ τεθῶν ὑπεράνω τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ νόμου. Τούναντίον, ἀληθῆς ποιητὴς ὁ Ἰβσεν δουλεύει ἥκιστα πάντων ἀνθρώπων εἰς τὴν σαρκικὴν ἡδυσθαίαν. Ἡ δὲ φιλοσοφία του δὲν ἀποτείνεται εἰμὴ πρὸς τὴν κρίσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν βούλησιν. «Ἐὰν πιστεύης, λέγει, πράττε συμφῶνως πρὸς τὴν πίστιν σου» καὶ τοῦτο μέχρι τοῦ τέλους, μέχρι τοῦ μαρτυρίου καὶ τοῦ θανάτου. «Οὐχὶ ὅμως ἡμιτελὴ πίστιν ὄχι τύπους παθητικῶς παραδεδεγμένους. Κατάστησον σεαυτὸν σύμφωνον πρὸς σὲ αὐτόν, καὶ ἔσο πρῶτον καὶ κυρίως πρόσωπον».

Διδασκαλία ἀτελής — ὅπως τὴν ὀνομάζει ὁ Δεξαρδὲν — ἀνδρώδης ὅμως καὶ καλὴ διὰ νὰ τὴν ἐνωτισθῶσιν αἱ σύγχρονοι γενεαί, τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα τυγχάνει ἀρκούντως ὑψηλὸν σήμερον, τῶν ὁποίων ὅμως αἱ πράξεις δὲν ὑψώθησαν ἀκόμη, ὡς ὀφείλου, μέχρι τῆς περιωπῆς τοῦ πνεύματος τούτου. Ἄλλως τε ὁ Ἰβσεν τὸ ὁμολογεῖ αὐτός, ὅτι καὶ νῦν εἰσπηρεῖται δαιμόνιαι: «Ὁ ἐδικός μου ὁ Θεός, λέγει, εἶνε Θεὸς νέος, ἔχων μυελὸν ἐντὸς τῶν ὀστέων του».

Γ. Μ. BIZYHNOS

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ¹

Οἱ ἰδιωτικοὶ χοροὶ. — Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος. — Ἡ Βασίλισσα Ὀλγα. — Ὁ Βασιλικὸς χορὸς. — Ὁ ὑπασπιστὴς Χατζηπέτρος.

Ἡ Αὐλὴ διδίδει, κατὰ μέσον ὅρον, δύο ἢ τρεῖς χοροὺς κατ' ἔτος. Εὐρίσκει τις ἐκεῖ σχεδὸν τὰ ἴδια πρόσωπα, ὅσα καὶ εἰς τοὺς ἰδιωτικοὺς χοροὺς. Βλέπει μόνον πλείονας ἀξιώματικούς. Οἱ πλου-

τοῦντες τραπεζίται ὑπερορώσι συνήθως τὸν στρατόν, διότι εἶνε πτωχός, καὶ πολλαὶ κόραι δὲν τρέφουσι θαυμασμὸν πρὸς τὴν στολὴν, εἰμὴ ἂν τὰ θυλάκια τοῦ ἀξιώματικοῦ εἶνε φουσκωμένα μὲ ἀρκετὰ τάλληρα. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Γεώργιος φρονεῖ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ φέρειν ξίφος εἶνε ἡ πρώτη τοῦ κόσμου εὐγένεια.

Γουλλιέλμος, ὁ βασιλόπαις τῆς Δανίας, ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων τῇ 6 Ἰουνίου 1863, ὑπὸ τὸ ὄνομα Γεώργιος Α', εἶχε τὴν εὐφυίαν πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτοῦ ἐπιτυχίαις, νὰ βασιλεύσῃ, ἄνευ πολλῶν δυσχερειῶν, ἐπὶ τέταρτον αἰῶνος καὶ πλέον. Εἶνε ἀνὴρ νοήμων, μὲ ἀπλοὺς τρόπους, εὐπρόσιτος, καὶ ὅστις εὔρε τὸ μέσον νὰ εἶνε συνταγματικώτερος καὶ αὐτῶν τῶν φίλων τῆς ἰσότητος δημοκρατικῶν, ὧν διευθύνει εἰρηνικῶς τὰς τύχας. Θὰ ἦτο ἴσως πολὺ νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀρέσκει καθ' ὅλα εἰς τοὺς ὑπηκόους του, οἵτινες εὐχαριστοῦνται δυσκολώτερον παρὰ ἡ πλέον ἰδιότροπος τῶν ὠραίων γυναικῶν. Ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ μὴ τοὺς ἀπαρέσῃ παραπολὺ καὶ τοῦτο εἶνε ἥδη ὄχι ὀλίγον.

Ἄλλως οἱ Ἕλληνες θὰ εἶχον ἄδικον νὰ ἀπαπονοῦνται. Ὁ βασιλεὺς οὗτος, χωρὶς νὰ κηρύξῃ ποτὲ πόλεμον, ἔλαβε καὶ διετήρησε πλείονα ἐδάφη ἢ πολλοὶ περιώνυμοι κατακτηταί. Ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ αἰσίους οἰωνούς· ἐπιβιβαζόμενος εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Πειραιῶς, ἔφερεν εἰς τὴν ἀποσκευὴν του τὸ ἔγγραφον δι' οὗ ἡ μεγάλη Βρετανία παρητεῖτο πᾶν δικαίωμα ἐπὶ τῆς Ἑπτανήσου· ἀληθῶς ἡγεμονικὸν δῶρον. Κατὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβασίν του, ἡ ἑκτασίς τῆς Ἑλλάδος δὲν ὑπερέβαινε τὰ 47,500 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Διὰ τῆς προσαρτήσεως τῶν Ἰονίων νήσων, τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ διαμερίσματος τῆς Ἀρτης ἐν Ἡπείρῳ, ἔχει νῦν ἑκτασιν 63,600 χιλιομέτρων. Ἡ Ἑλλάς δὲν κατέχει πλέον τὴν τελευταίαν τάξιν μεταξὺ τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Εἶνε μεγαλειτέρα τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας ἡνωμένων. Ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρῃ ὁ αἵτιος παρομοίων εὐεργεσιῶν μονάρχης θὰ ἦτο δημοτικώτατος. Ἐν Ἑλλάδι ταῦτα ἀρκοῦσι μόνον διὰ νὰ εἶνε σεβαστός καὶ νὰ ἐπιδοκιμάζεται. Ὅταν ὁ βασιλεὺς Γεώργιος διέρχεται τὴν ὁδὸν τὸν χειρετώσι πάντες ανεξαιρέτως.

Ὡς σύμβολόν του ἔλαβεν, ὅταν κατῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, μετὰ τῆς πρεσβείας τῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν, ἥτις μετέβη πρὸς ἀναζήτησίν του εἰς Κοπενάγην, τὸ ὠραῖον τοῦτο ἀξίωμα: «Ἰσχύς μου ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ.» Ὁ λαὸς οὗτος, ὅστις ἐπὶ ὀθωνοῦς τοσάκις ἠλλάξεν ὑπουργεῖα καὶ τοσάκις ἐπανέστη, ἐπὶ Γεωργίου ἠρκέσθη εἰς τινὰς ὀχλαγωγίας, καθ' ἃς ἐθραυκύνοντο μόνον ὕαλοι. «Θέλω, ἔλεγεν ὁ νεαρὸς ἡγεμονόπαις, ἐν τῷ πρώτῳ πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῆς χώρας διαγγέλαμί του, νὰ καταστήσω τὴν Ἑλλάδα πρότυπον βασιλείου ἐν

¹Ἴδε σελ. 164